

Natuur.stad

DRIEMAANDELIJKS LEDENBLAD VAN NATUURPUNT ANTWERPEN STAD - DECEMBER 2020 - FEBRUARI 2021 - JAARGANG 9 - NUMMER 4
VERSCHIJNT IN MAART, JUNI, SEPTEMBER EN DECEMBER

BIJZONDERE BIJEN GEVONDEN IN 'T STAD

BEUK, MOEDER VAN HET BOS

DE BIJENKEVER EINDELIJK IN ANTWERPEN

De winter veegt stilaan de mooie herfstkleuren uit. Ook coronatoestanden maken ons leven wat kleurloos, maar wel doorzichtiger. We zien beter waar het op aan komt en krijgen meer aandacht voor de natuur. Veel mensen ontdekten recent ons natuurdomein Wolvenberg. Voor wie er rustig rondkijkt, valt er ook heel wat te ontdekken, midden in de stad. Aan de vijver staat er regelmatig een Blauwe reiger te vissen of zit een Aalscholver zijn opengespreide vleugels te drogen. Zoals Koen Van Keer schreef in 'Wat leeft er op Wolvenberg' (Natuur.stad 2020.3) leverde een dagexcursie meer dan 50 spinnensoorten op. In dit nummer lees je dat er ruim 70 verschillende - en vaak zeldzame - bijensoorten in het gebied zijn aangetroffen. Natuurpunt Studie brengt deze zeer diverse fauna en flora met 500 plantensoorten in kaart, in opdracht van de stad Antwerpen.

Dankzij onze gedreven vrijwilligersploeg wordt de Wolvenberg deskundig beheerd, met aandacht voor al wat groeit en bloeit. Invasieve exoten als Japanse duizendknoop en Armeense braam worden uitgespit. Omgevallen bomen of grote takken worden

afgezaagd, om de paden vrij te houden. Graslanden worden gemaaid. Zwerfvuil wordt in zakken verzameld en door de stad opgehaald. Ons team installeerde deze zomer een grotere container, hoek Posthofbrug. Alle materiaal, van spaden tot bosmaaier, wordt er ordentelijk opgeborgen. Nog goed nieuws: onze plantenwerkgroep FONAS is onder leiding van Joris De Rycke opnieuw opgestart. Je zou versteld staan van de verscholen groene rijkdom van Antwerpen.

Marc Van Outryve

Inhoud

december 2020 - februari 2021 - jaargang 9 - nummer 4

Voorwoord	2
Interview met onze vrijwilliger Christiane Lobbstaël	3
Bijzondere bijen op Wolvenberg	4
De Beuk	6
Wandelpaden in het Ertbrandbos	7
De Gaai, een vogel van bos en stad	10
JONAS: Bomenpuzzel	12
De Bijenkever	14
Activiteitenkalender	16

Lokale afdeling

Natuurpunt Antwerpen Stad is de lokale afdeling van Natuurpunt, vereniging voor natuur en landschap in Vlaanderen. Het werkingsgebied omvat de delen van de districten Antwerpen (postcodes 2000, 2018 en 2060) en Bergerhout binnen de Ring en het volledige district Berchem. Lid worden betekent dat je deel uitmaakt van een grote vereniging met meer dan 100.000 gezinnen, die in Vlaanderen 25.000 ha natuurgebied beheert.

Contact

Koen Van Keer, Boomgaardstraat 79, 2018 Antwerpen. (03-226 76 01) info@natuurpuntantwerpenstad.be

Vragen of opmerkingen kan u sturen naar: redactie@natuurpuntantwerpenstad.be

Lid worden

Lidgeld per gezin: € 30/jaar. Te storten op rekeningnummer BE17 2300 0442 3321 met vermelding van je huidig lidnummer of voor nieuwe leden met vermelding van je naam en adres. Je ontvangt dan zowel het nationale tijdschrift Natuur.blad als het lokale ledenblad Natuur.stad. Bovendien krijg je korting bij aankopen in onze Natuur.winkel. Leden van Natuurpunt uit een ander werkingsgebied kunnen voor € 7 een abonnement op Natuur.stad nemen. Te storten op rekeningnummer BE60 5230 8051 9270 met vermelding van je lidnummer, naam en adres.

Giften

Donateurs storten een extra bijdrage bovenop hun lidgeld. Vanaf € 40 per kalenderjaar krijg je een fiscaal attest. Storten kan op BE56 2930 2120 7588 met vermelding 'Wolvenberg - projectnummer 7743'.

Natuur.stad is het driemaandelijkse ledenblad van Natuurpunt Antwerpen Stad. Gedrukt op een alcoholvrije pers met inkten op vegetale basis door De Wrikker cvba. Oplage: 2.850 exemplaren.

Redactie: Christiane Lobbstaël, Ria Van Bastelaere, Monique Van Dousselaere, Graziella Van Eylen, Koen Van Keer, Marc Van Outryve, Minne Verlinden, Johan Wyckmans.

Layout: Kolja Aertgeerts, Peter Kluppels, Koen Van den Bergh

Interview met onze vrijwilliger Christiane Lobbestael

Tekst: Céline Canon

Christiane is al bijna 5 jaar bezig met administratieve taken voor Natuurpunt Antwerpen Stad (NAS). Van het verwelkomen van nieuwe vrijwilligers tot het opmaken van ons communicatieplan, ze kan het allemaal!

Wat heb je allemaal al gedaan als vrijwilliger bij ons?

Ik heb allerlei administratieve taken op mij genomen. In het begin werkte ik samen met Rit en Johan en maakte de verslagen van de werkgroep 'Beweging'. Er werden veel activiteiten georganiseerd en ik hielp mee met het voorbereidend werk. Zo ben ik erin gerold. Later hielp ik met het opmaken van nieuwsbrieven, tekstjes schrijven. Na een tijdje hielp ik Rit met de verwelcoming van nieuwe vrijwilligers en bezorgde hen de nodige info (o.a. tijdens de Marktcafés). Nadien ben ik met de opmaak van de Nieuwsbrief voor vrijwilligers begonnen. Voor de maandelijkse communicatievergaderingen maak ik de agenda's en verslagen en worden de afspraken opgevolgd.

De verschillende werkgroepen houden mij op de hoogte van hun nieuwe activiteiten en deze worden bijgehouden in Dropbox, in het communicatieplan en de jaarkalender. Zo blijft iedereen op de hoogte. Ik steek graag een handje toe bij onze activiteiten.

Waarom wou je toen vrijwilliger worden bij Natuurpunt?

Reeds lang voor corona realiseerden de mensen en ook de overheid zich dat we veel meer groen nodig hebben. Natuur heeft een positieve invloed op de mensen, zowel fysiek als mentaal. Dus wou ik hiervoor ook mijn klein steentje bijdragen.

Heeft het coronavirus een effect gehad op die denkwijze, volgens jou?

Ja, het enige positieve aan corona is dat de mensen zich realiseren dat het toch wel leuk is om in de natuur te kunnen wandelen en fietsen. Dat vind ik wel goed nieuws. Daarnet las ik dat zelfs in Amerika, of all places, de mensen meer fietsen. Opeens zie je iedereen bewegen. Door het coronavirus en meer thuis werken, is dat, ook in Amerika, nu DE ontspanning: fietsen. Dat vond ik fantastisch om te lezen.

Fiets je zelf veel, Christiane?

Ja, ik heb een vast fiets- en wandelclubje. Voor mij is fietsen de ultieme ontspanning. Ik ben eerder een zenuwachtig type en zo heb ik iedere dag mijn uurtje(s) beweging nodig: even relaxen en alles loslaten. Ik ben geen huisduif, ik ben ook vrijwilliger bij de Roma, maar ja, alles ligt nu een beetje stil.

Hoe zie jij de toekomst in de stad Antwerpen op het vlak van natuur?

Er is nog veel werk aan de winkel. Iedereen leeft dicht bij elkaar, het zou ideaal zijn moesten er overal verspreid meer groene plekjes zijn. Stenen eruit en groen planten! NAS doet dat ook al met de geveltuinen. Het moeten geen grote dingen zijn, een klein parkje of groen pleintje kan voldoende zijn. Groene daken en groengevels zijn duur, dat zou betaalbaarder mogen zijn. Maar je hebt ook mensen die groenten en bloemen kweken op hun dak, dat is ook al een goed idee. Ik hoop dat de overheid nu beseft dat ze niet alles vol beton moeten gooien, maar meer groen moeten integreren in de stad. We zijn op de goeie weg! Ik denk dat jongeren er veel meer mee bezig zijn dan vroeger. Ze dokteren zelf van alles uit, wie weet komen er fantastische ideeën. Het zit wel goed, denk ik! ■

Christiane Lobbestael (foto: Lea Bastijns)

Bijzondere bijen op Wolvenberg

Tekst: Winfried Vertommen & Ward Tamsyn, Natuurpunt Studie

Deze zomer werd de diversiteit van bijen en andere bestuivers in het natuurgebied Wolvenberg / Brilschans op vraag van de stad Antwerpen onderzocht (zie vorig nummer van Natuur.stad). Op 3 verschillende dagen vanaf eind mei gingen medewerkers van Natuurpunt Studie op zoek naar de bijensoorten die foerageren en nestelen in het gebied. Er werden niet alleen algemene, maar ook enkele zeldzame en zeer zeldzame soorten gevonden. In totaal zijn nu al ongeveer 70 bijensoorten waargenomen in dit relatief kleine gebied!

Zwartgespoorde houtmetselbij (foto: Stefan Verheyen)

Opvallend was dat het grootste aandeel van soorten die gevonden werden, zijn nest maakt in holle stengels en dood hout. Dit terwijl slechts 30% van de bijensoorten van dergelijke nestplaatsen gebruik maakt. Het lijkt er dus op dat de soorten in dit gebied profiteren van het grote aanbod aan dood hout en holle stengels in onder andere dode braamtakken of toortsoorten.

Zeldzaam

De Zwartgespoorde en Geelgespoorde houtmetselbij zijn zeldzame soorten die hun nestjes maken in dergelijke bovengrondse nestplaatsen. Ze kiezen daarbij vaak voor dode braamtakken. De soorten knagen het merg uit de takken, leggen hun eitjes erin en voorzien het nageslacht van nectar en stuifmeel afkomstig van Gewone rolklaver of andere planten. Ook de Brilmaskerbij is een zeldzame soort die echter opvallend vaak gevonden werd in het gebied. De soort werd vooral waargenomen op het Grijskruid dat op de taluds langs de spoorlijn groeit. Nog een andere zeldzame soort die bovengronds nestelt is de Luzernebehangersbij. Dit is de

meest algemene solitaire bijensoort op aarde, maar in België voorlopig nog zeldzaam. De soort werd in 2013 voor het eerst in België aangetroffen en heeft een voorkeur voor warme, menselijk verstoorde terreinen en profiteert van de opwarming van de aarde om zijn verspreidingsgebied te vergroten. Luzernebehangersbijen werden in het gebied meestal gevonden op Heelblaadjes.

Ook ondergronds

Er werden echter ook soorten gevangen die hun nestjes ondergronds maken. De Bruine slobkousbij is een interessante soort die gevonden werd op enkele plantjes Grote wederik langs een gracht. Ze gebruiken niet alleen het stuifmeel van de plant, maar verzamelen ook olie uit de bloemen waarmee ze de broedcellen bekleden en die ze vermengen met nectar als voedsel voor de nakomelingen.

Luzernebehangersbij (foto: Stefan Verheyen)

Natuurgebied van groot belang

De erkende natuurgebieden in deze zone bewijzen nog maar eens hoe onmisbaar ze zijn voor de natuur. Gelegen tussen één van de drukste snelwegen en één van de grootste steden

Bruine slobkousbij (foto: Stefan Verheyen)

van het land hebben ze heel wat te bieden voor wilde bijen. Terwijl soorten die nestelen in dood hout in België fel achteruit gegaan zijn omdat bossen, parken en tuinen er steeds netjes en opgeruimd moeten uitzien, vinden ze hier gemakkelijk een plekje om er te nestelen en te foerageren.

Nog te verwachten

We kunnen hier ook heel zeldzame bijen verwachten die parasiteren op bijen die in dood hout nestelen. De Witgevekte tubebij dringt immers de nesten van Geelgespoorde en Zwartgespoorde houtmetselbijen binnen om er haar eigen eitjes in te leggen.

Bij verder onderzoek volgend voorjaar verwachten we op de vele wilgen en andere bloeiende struiken in het gebied nog enkele zeldzaamheden te vinden. Voor het toekomstig natuurbeheer zal het belangrijk zijn om de balans tussen bloemrijke graslanden, open bodem en ruigtes in evenwicht te houden om er zo voor te zorgen dat de soorten die momenteel in het gebied voorkomen er zich blijven thuis voelen.

Brillmaskerbij (foto: Stefan Verheyen)

E-BIKES, PLOOIFIETSEN, CARGOBIKES,
REISFIETSEN, STADS- EN KOERSFIETSEN, ...

FIETSEN DE GEUS IS DÉ SPECIALIST VOOR FIETSMOBILITEIT IN ANTWERPEN

Bij Fietsen De Geus staan we garant voor **advies op jouw maat**. In ons unieke aanbod van topmerken vinden we jouw ideale fiets, met aandacht voor **duurzaamheid en kwaliteit**. En moet er toch worden gesleuteld? Daarvoor zorgen onze **professionele techniekers**.

KOM SNEL LANGS!

MARNIXPLAATS 4 - 2000 ANTWERPEN
GROTE STEENWEG 95 - 2600 BERCHEM

SPECIALIST
E-BIKES

WWW.FIETSENDEGEUS.BE

De Beuk

Tekst: Marc Van Outryve

De Beuk is een van onze mooiste inheemse bos- en parkbomen en wordt de moeder of de koningin van het bos genoemd.

Gracieuus

De Beuk is de gracieuze vrouwelijke tegenhanger van de Eik, die met zijn ruwe gegroefde bast mannelijker aandoet. Bij de Germanen was de Beuk toegewijd aan Freya, de godin van trouw en vruchtbaarheid. De boom heeft een gladde, grijze schors en een grote brede kroon, althans wanneer die voldoende ruimte krijgt. De dunne schors verdraagt minder goed fel zonlicht, met gevaar voor schorsbrand. De bladeren zijn mooi glanzend en filteren het licht als groen glas. Het bladerdak is als een gelijkmatig geweven mozaïek, dat weinig zonlicht doorlaat. Onder een Beuk groeien dan ook enkel voorjaarsbloeiers als anemonen, voordat de bladeren zijn uitgelopen. In de herfst verkleuren de bladeren roodbruin, 's winters blijven ze op de laagste takken dikwijls hangen. Afgevalen bladeren verteren traag en vormen een dikke, zure strooisellaag.

Gevallen vruchtnapjes van Beuk (foto: Inge Buntinx)

Beuk, met bladeren in herfstkleur - (foto Alicja via Pixabay)

Nootjes en mastjaren

Beukennootjes zijn een lekkernij voor eekhoorns, die ze hamsteren en her en der verstopten als wintervoorraad. Na een warme zomer met een rijke bloei volgt een grote oogst aan beukennootjes. Men spreekt dan van een 'mastjaar', dat afwisselt met jaren van schaarste. Rauwe beukennootjes bevatten giftige saponines en fagine, dat je duizelig en slaperig kan maken. Je kan best de nootjes eerst een week laten drogen, of ze roosteren waardoor die stoffen vervliegen. Dan zijn ze lekker, zoals de groene beukenblaadjes die je in de sla kan mengen. Ook de Meikever lust die blaadjes wel. Bladluizen scheiden zoete honingdauw af, een lekkernij voor bijen, die je ook op beuken kan aantreffen. De larven van het Vliegende hert voeden zich met vermolmd, door schimmels aangetast hout. In de natuur gaat weinig of niets verloren. ■

Gevoelig

Beuken hebben vlakke en vrij ondiepe wortels, waardoor ze gevoelig zijn voor langdurige droogte maar ook voor overstromingen. Ook voedselarme standplaatsen zoals nieuw opgespoten terreinen en jonge kleibodems worden slecht verdragen. Ze houden van leembodems, die het water goed vasthouden maar niet met water doordrenkt zijn. Ze kunnen prima verder met weinig licht en staan soms decennia lang in de schaduw van andere bomen. In Antwerpen vind je heel wat prachtige beuken in onze parken. In onze loofbossen groeien ze vaak samen met Wintereik, Zomereik en Haagbeuk. Deze laatste is evenwel geen familie van de Gewone beuk, die samen met de Eik en de Tamme kastanje behoort tot de familie van de 'Napjesdragers'. Deze houden hun vrucht vast in een napje.

GEWONE BEUK

Latijnse naam	Fagus sylvatica
Hoogte	tot 40 m
Schors	glad, zilvergrijs
Knoppen	spoelvormig, grijs, 2 cm lang
Bladeren	eirond, zwak getand, 4-10 cm lang
Bloemen	eenhuizig: vrouwelijke + mannelijke
Bestuiving	wind
Vruchten	driekantige noten in stekelig napje

Wandelpaden in het Ertbrandbos

Tekst: Ria Van Bastelaere

Het Ertbrandbos is een natuurgebied van 90 ha in Kapellen. Natuurpunt kon het pas in 2017 aankopen. Daarvoor was het sedert het einde van WOII een jachtgebied dat niet toegankelijk was voor het publiek. Nu zijn er twee bewegwijzerde wandelingen: het Rosse vleermuispad (1 km) en het Boommarterpad (4 km), genoemd naar twee notoire bewonerssoorten. Via lange dreven met imposante beuken en eiken leiden de paden je langs unieke stukjes natuur. En je ontdekt er ook nog eens boeiend militair erfgoed, want in het bos bevindt zich het Fort van Ertbrand, dat werd gebouwd in 1912. Het fort is enkel toegankelijk met een gids van Natuurpunt. Van eind september tot eind maart is het gesloten om de vleermuizen die er overwinteren niet te storen. Tijdens de lente en de zomer zijn er geleide bezoeken.

Vleermuizen houden van forten en bossen

In het Fort van Ertbrand hebben heel wat vleermuizen een thuis gevonden.

Dat is niet zo verwonderlijk. Verschillende vleermuissoorten houden van de combinatie van een goed winterverblijf en een aantrekkelijk jacht- en leefgebied's zomers, onder de vorm van een bosrijk landschap.

Nu Natuurpunt Antwerpen Noord & Kempen het gebied beheert, zullen de kansen voor vleermuizen fors uitgebreid worden. Een aangepast beheer zal leiden tot meer oude bomen met holten waarin vleermuizen 's zomers verblijven en een betere bosstructuur met veel meer insecten als voedsel.

Rosse vleermuis met meelworm (foto: Liselot De Vos)

Welkom Boommarter

De Boommarter was decennialang afwezig in Vlaanderen. Maar cameravallen en meldingen van verkeersslachtoffers tonen aan dat hij een comeback maakt. Hij vertoeft graag in gevarieerde bossen met veel ondergroei. Het is dus niet verwonderlijk dat het Ertbrandbos en de omliggende bossen tot zijn belangrijkste kerngebieden behoren in onze provincie.

Boommarter (foto: Cunigunde via Pixabay)

Geitenmelker

Ook de Nachtzwaluw werd reeds waargenomen in het Ertbrandbos. Deze vogel, die noch met zwaluwen of gierzwaluwen verwant is, houdt van open plekken in bosrijke landschappen. De meest gebruikte alternatieve naam is geitenmelker, wat ook de letterlijke betekenis is van de Latijnse naam *Caprimulgus*.

Praktisch

De wandelingen starten aan de Oude Galgenstraat 110, 2950 Kapellen.

Het Ertbrandbos is het hele jaar toegankelijk op de wandelpaden. Honden moeten aan de leiband gehouden worden. Paarden zijn niet toegelaten. Vissen en magneetvissen in de fortgracht is verboden.

Wil je het gebied verkennen met een gids? Maak dan een afspraak met Natuurpunt Antwerpen Noord, antwerpennoord@natuurpunt.be, tel. 03 541 58 25. ■

Gaai (foto: Maarten Mortier)

De Gaai, een vogel van bos en stad

Tekst: Guy Van Steen

De Gaai is een typische vogel van de loofbossen. Maar je kan hem ook zien in parken en grote tuinen in de stad. In Antwerpen kom je hem in de eerste plaats tegen in het natuurgebied Wolvenberg. Maar ook het Stadspark en Domein Hertoghe zijn hotspots. In ons gebied stijgt het aantal meldingen op waarnemingen.be de jongste jaren lichtjes, tot ongeveer 100 per jaar. De vogel is nogal schuw. Dikwijls hoor je alleen zijn luide krassende roep en zie je hem nog snel wegvliegen.

Blauwe pluimpjes

De Gaai is ongeveer zo groot als een Ekster. Een vogel waaraan hij trouwens verwant is. Voor het grootste deel heeft hij een roodbeige kleur. Hij heeft een zwarte staart, een witte stuit en een dikke zwarte snorstreep. Zijn kruin is lichtjes gestreept. Opvallend zijn de blauw en zwart gestreepte vlekken op zijn vleugels. Jagers steken de blauwe pluimpjes graag op hun hoed. Zij houden niet erg van deze vogel die met zijn roep hun komst in het bos aankondigt en zo het wild verjaagt. Dit is waarschijnlijk één van de redenen waarom men de Gaai in de Kempen rotzak noemt.

Nest

Gaaien maken, meestal in een dichte struik, een rommelig nest van takjes, aan de binnenkant bekleed met mos. In de lente hebben ze meestal één legsel van 4 of 5 eieren die ongeveer 16 dagen bebroed worden. De jongen zijn na 6-8 weken zelfstandig.

Bijzondere gewoontes

Gaaien eten in de zomer vooral insecten, kevers en rupsen. In de herfst schakelen zij over op vruchten en bessen. In de winter eten ze vooral eikels, naast ook wel beukenootjes, maïskorrels en fruit. De eikels worden massaal verzameld in september en oktober en dan verstopt in de grond. Dikwijls vergeet de Gaai deze plek. Dan groeit daar later misschien een eikenboom. De Gaai heeft de reputatie een bosplanter te zijn. Gaaien hebben nog andere eigenaardige gewoontes. Zij hebben nogal last van veerluizen. Die verjagen ze door een mierenbad te nemen. Ze gaan dan op een mierenhoop zitten en laten zich onderspuiten met mierenzuur.

Gaai (foto: Eddy Vaes)

Gaaieninvasie

De Gaai is hoofdzakelijk een standvogel, wat betekent dat hij normaal in de buurt van zijn broedgebied overwintert en dus niet wegtrekt. Maar soms veroorzaakt voedselgebrek een massale trek en krijgen wij hier een gaaieninvasie. 2019 was zo een invasiejaar. Op de trektelposten in Vlaanderen en Nederland zag men een piek rond 21 september. In Kruibeke werden die dag bijna 4000 overvliegende gaaien geteld. Men denkt dat deze trekkers uit Midden-Europa afkomstig waren. Maar op dezelfde dagen zag men ook elders in Europa (Duitsland, Polen, Estland) flinke bewegingen. Dat kunnen niet dezelfde vogels geweest zijn als bij ons. Mogelijk was er op vele plaatsen in Europa een surplus aan voornamelijk jonge gaaien die op zoek gingen naar nieuwe voedselgebieden.

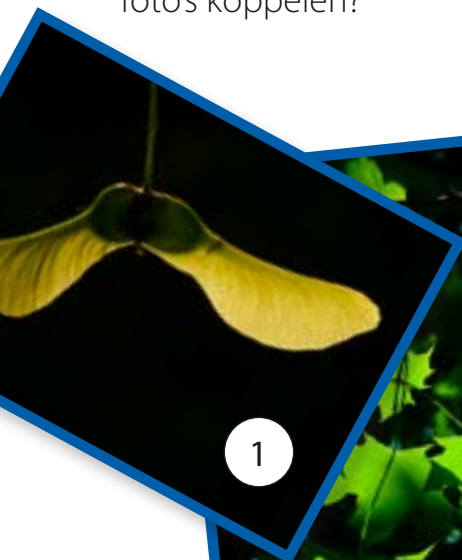
Dit jaar is echter een buitengewoon eikeljaar en blijven de gaaien deze winter gewoon thuis. ■

Bomenpuzzel

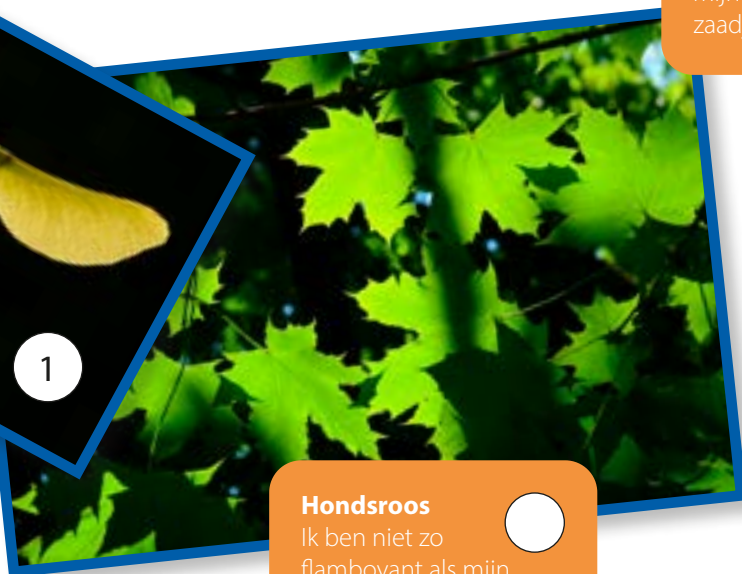
Tekst: Björn Hendrickx

Foto's: Pixabay

Fotograaf Björn heeft van verschillende bomen foto's genomen! Jammer genoeg kent hij de namen van de bomen niet. Kan jij hem helpen door de juiste beschrijving aan de juiste foto's koppelen?

1

Hondsroos

Ik ben niet zo flamboyant als mijn familie in de winkel. Ik heb een lichtroze bloem met vele gele meeldraden. Deze veranderen in rode vruchtjes (bottels).

2

3

Fijnspar

Rond kerst kan je me in veel huizen vinden. Mijn kleine naalden staan allemaal apart.

Zomereik

Mijn blad heeft een golvende rand. Ik heb harde vruchtjes die een hoedje dragen.

4

5

Grove den

Mijn appels kan je niet eten. Ik heb naalden die per 2 samen zitten.

Wilde lijsterbes

De bijen bestuiven mijn witte bloemen, waardoor ze veranderen in rode besjes.

6

7

Paardenkastanje

Mijn deelblaadjes komen samen in 1 punt. Mijn vruchten zijn niet eetbaar en verstop ik in bolsters met kleine stekels.

Tamme kastanje

Mijn vruchtjes kan je eten. Ik verstop ze in bolsters vol met stekels.

8

9

Ruwe berk

Mijn kleine blaadjes eindigen in een spitse punt. Met mijn witte stam val ik op in het bos.

Als je wat problemen hebt, mag je een boek of het internet gebruiken :)
 Allemaal gevonden? Mooi zo! Op pagina 15 kan je nakijken of je alles juist hebt. Nu kan je zelf op pad om deze bomen in je buurt te zoeken.

Tip: met de app ObsIdentify kan je een foto nemen van een boom en dan geeft deze je de naam hiervan.

Bijenkever (foto: Henk Wallays)

De Bijenkever

Tekst: Koen Van Keer

Op 12 juli trof Gerd Dossche in ons natuurgebied Wolvenberg een bijzondere keversoort aan op bloeiend Duizendblad: de Bijenkever. Het gaat om een mooie en niet-alledaagse kever die bovendien een merkwaardige levensloop heeft waaraan hij zijn naam dankt.

Gerd was eigenlijk goudwespen aan het fotograferen op Wolvenberg toen hij ook een bijzonder kevertje opmerkte. Hij meldde de vondst via de meldingssite van Natuurpunt: waarnemingen.be.

Eindelijk de stad bereikt!

De verspreiding van de Bijenkever in de omgeving van Antwerpen is bijzonder. Als we via waarnemingen.be de 'cluster' rond Antwerpen bekijken (zie kaart) zien we het eerste exemplaar opduiken in 2016 in Edegem. We zien vervolgens een trage noordwaartse beweging met opnieuw 1 exemplaar in 2017, 2 exemplaren in 2018, 8 exemplaren in 2019 en uiteindelijk 13 exemplaren in 2020 (zie grafiekje). De vondst op Wolvenberg is voorlopig de meest noordelijke van de cluster. Om de soort elders in Vlaanderen te vinden, moeten we al een zekere afstand afleggen.

In een Engels artikel uit *The Coleopterist* insinueren twee wetenschappers dat de toenemende populariteit van bijenhôtels wel eens een bijdrage zou kunnen leveren aan de verspreiding van deze soort.

"Ik smaak slecht"

De Bijenkever is ontegensprekelijk een mooi insect, maar zijn kleuren (oranje gecombineerd met donker metalliek blauw of zwart) zenden een niet mis te verstane boodschap uit aan vogels en andere mogelijke aanvallers, nl. "ik ben giftig" en/of "ik smaak slecht", dus met andere woorden "laat me met rust". Of deze waarschuwingkleuren een realiteit vertegenwoordigen, of gewoon bluf zijn, weten we eigenlijk niet.

"Bijenwolf"

De Bijenkever werd vroeger ook wel 'Bijenwolf' genoemd omwille van het feit dat de larve zich voedt met de larven

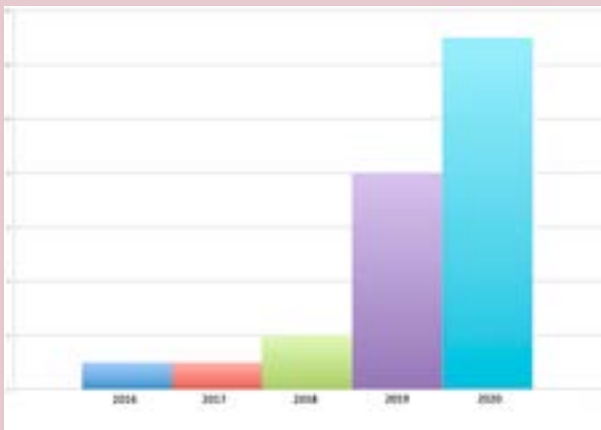

De verspreidingscluster van Antwerpen.
Verder moet men al enige afstand afdgen om nog waarnemingen vast te stellen
(bron: waarnemingen.be)

van verschillende bijensoorten, waaronder metselbijen, behangersbijen, maar ook wel de Europese honingbij. De benaming 'Bijenwolf' zorgde echter voor verwarring met een graafwespensoort die ook gespecialiseerd is in het eten van bijen.

Het zwangere vrouwtje van de Bijenkever legt haar eitjes in de onmiddellijke nabijheid van bijennesten. De larfjes moeten dus zelf hun weg naar binnen zien te vinden. Daar leven ze van de larven van de bij, maar ook van de stuifmeelvoorraad die door de bijenmoeder voor haar kroost was voorzien. Als de larven in nestkasten van honingbijen belanden, hebben ze min of meer hetzelfde eetpatroon, maar echte schade aan de honingogst veroorzaken ze nooit.

Van april tot september, maar met een piek in juli en augustus, vinden we dan de volwassen kevers op schermbloemigen, waar ze pollen eten, maar ook wel eens andere, kleine insecten. Zowel larven als volwassen kevers hebben dus een 'omnivoor' dieet. ■

Aantal gemelde exemplaren rond Antwerpen, sinds de eerste melding op waarnemingen.be van 2016
(grafiek Koen Van Keer, gebaseerd op waarnemingen.be)

VITIS

eten + drinken

open

woe - zon - 11:30

wij proberen zoveel mogelijk met lokale producten te werken

allergenen — vraag info aan de bar

reservaties — 0490434346

www.vitis-eten-en-drinken.be

OPLOSSING BOMENPUZZEL P12-13

1. Noorse esdoorn	4. Paardenkastanje	7. Fijnspar
2. Wilde lijsterbes	5. Ruwe berk	8. Grove den
3. Tamme kastanje	6. Zomereik	9. Hondсроос

Lees Natuur.stad digitaal

2800 gezinnen ontvangen vier keer per jaar een tijdschrift met 16 pagina's. Hoeveel ton papier kruipt daarin? Onze drukker werkt wel met chloorvrij 100% gerecycleerd papier, maar toch... Ook Natuur.stad wil zijn ecologische voetafdruk verkleinen en daarom willen we onze leden graag vragen te overwegen of ze hun abonnement-op-papier niet willen

omzetten in een digitaal abonnement. Je krijgt dan telkens een prima verzorgde pdf opgestuurd. Zo help je onze druk- en verzendingskosten verlagen en kunnen we meer geld stoppen in onze core business: de stad kwalitatief vergroenen. Wil je overstappen op digitaal? Geef ons een seintje via info@natuurpuntantwerpenstad.be

Activiteitenkalender

Voor de volledige agenda en de meest recente informatie zie www.natuurpuntantwerpenstad.be

Februari 2021

01 filmvoorstelling in filmhuis Klappei: om 19u30 film 'Brussels wild' + interview Johan Wyckmans

ZWERFVUILACTIE

Laatste zondag van de maand (geen zwerfvuilactie op 27 december 2020 – maar wel op 31 januari 2021 en op 28 februari 2021)
Van 14 uur tot 16 uur – parking Zeilclub, Oosterweelsteenweg 1 te Antwerpen

DE STADSMUS

Vogeltellingen
(iedere eerste zondag van de maand)
6 december 2020

om 9 uur: Konijnenwei-Mastvest, hoek Desguinlei - Kol. Silvertopstraat, 2018 Antwerpen

3 januari 2021

om 7u30: Harmoniepark, Domein Hertoghe, Hof van Leysen
ingang Hof Van Leysen, Markgravelei, 2018 Antwerpen

7 februari 2021

om 7u30: Stadspark
hoek Van Eycklei-Quinten Matsijslei, 2018 Antwerpen

De coronavoorschriften worden strikt gevolgd

WINTERBEHEER WOLVENBERG

Elke zondag vanaf 6 december 2020 tot 28 februari 2021
Van 9u30 tot 12 uur
Afspraakplaats: container hoek Posthofbrug – Singel
Stevig schoeisel en kledij die tegen een stootje kan.
Werkhandschoenen krijg je ter plekke.

K2
KAMPEERDER.BE

Frankrijcklei 109
2000 Antwerpen
t+(32) 03 226 18 73
info@kampeerder.be

deKAMPEERDER

Leopoldstraat 21
2000 Antwerpen
t+(32) 03 226 05 49
kl@kampeerder.be

Uw specialist in wandelen • trekking • alpine en bergsport